

Η βία είναι δομικό στοιχείο της Χρυσής Αυγής -
Όχι πολιτικός διάλογος με εγκληματίες

Σημαντική συνέντευξη του δημοσιογράφου και συγγραφέα Δημήτρη Ψαρρά στην εφημερίδα **“Η εποχή”** και την **Τζέλα Αλιπράντη**:

Επίθεση της Χρυσής Αυγής κατά του κοινωνικού χώρου «Φαβέλα» και της δικηγόρου της οικογένειας Φύσσα, Ελ. Τομπατζόγλου· στοχοποίηση του βουλευτή ΣΥΡΙΖΑ, Μ. Μουσταφά, στη Βουλή από τους Μιχαλολιάκο, Κασιδιάρη και Ηλιόπουλο. Παραδείγματα της δημόσιας βίαιης δράσης της Χρυσής Αυγής μέσα σε μόλις δύο εβδομάδες. Το νεοναζιστικό μόρφωμα φαίνεται ότι ξανασηκώνει κεφάλι. Από κοντά έρχεται και η δράση αδελφών οργανώσεων της Χ.Α., όπως η Combat 18, της οποίας μέλη συνελήφθησαν την εβδομάδα που μας πέρασε για πλείστες επιθέσεις σε κοινωνικούς, αριστερούς και αντιεξουσιαστικούς χώρους. Το ζήτημα της αναζωπύρωσης της βίαιης δράσης της Χ.Α. πρόκειται να τεθεί στην Ολομέλεια της Βουλής στις 14 Μάρτη. Για το φαινόμενο και τους τρόπους αντιμετώπισής του, η «Εποχή» μιλά με το δημοσιογράφο Δημήτρη Ψαρρά, έναν από τους παλαιότερους ερευνητές της Χ.Α. και συγγραφέα του «Η μαύρη βίβλος της Χρυσής Αυγής».

Τη συνέντευξη πήρε η **Τζέλα Αλιπράντη**

Η Χρυσή Αυγή από την έναρξη της δίκης κατέστειλε για λίγο τη δράση της. Το τελευταίο διάστημα, όμως, ξανακάνει επιθέσεις και τραμπουκίζει μέσα στη Βουλή. Γιατί ακολουθεί αυτή τη στάση, που μπορεί να την επιβαρύνει κι άλλο ποινικά;

Η Χρυσή Αυγή δεν μπορεί να κάνει αλλιώς. Είναι στη φύση, τη δομή και τη φιλοσοφία της ηγετικής της ομάδας να χρησιμοποιεί τον ακραίο λόγο και τη βία ως πολιτικό μήνυμα. Η βία είναι δομικό στοιχείο της οργάνωσης, γι' αυτό βλέπουμε πως ακόμα και σε περιόδους που είναι πολύ πιεσμένη, όπως τώρα με τη δίκη και τις αποκαλύψεις, είναι υποχρεωμένη να κάνει επίδειξη ανοιχτής βίας για λόγους εσωτερικής συγκρότησης, για να κρατήσει, δηλαδή, τη συνοχή της. Αυτό έχει σχέση και με τη δίκη. Υπάρχει μια μεγάλη αντίφαση στην υπερασπιστική στρατηγική της Χ.Α. Από τη μια πλευρά, ο αρχηγός της, ο Μιχαλολιάκος, που

είναι το Α και το Ω της οργάνωσης, συνεπικουρούμενος από τον αδερφό του, τον Μιχαλόλια, που είναι ο επικεφαλής της υπεράσπισης, θέλει να δείξει ότι ο ίδιος είναι εκτός όλων των κατηγοριών. Από την άλλη πλευρά, όμως, το σύνολο της υπεράσπισης της Χ.Α. υπερασπίζεται το σύνολο των κατηγορουμένων, μέχρι και τον Ρουπακιά. Ενώ θα μπορούσε να επιχειρήσει ο Μιχαλολιάκος να βγει ο ίδιος αθώος και να καταδικαστούν μέχρι το βαθμό του περιφερειάρχη, δηλαδή τον Λαγό —όπως είχε κάνει και στο παρελθόν στην περίπτωση του Περίανδρου— όχι μόνο δεν ακολουθεί αυτή τη γραμμή, αλλά, αντίθετα, συγκεκριμένα το Λαγό, που εμπλέκεται άμεσα σε όλες τις υποθέσεις, τον έχει αναγορεύσει τον τελευταίο καιρό σε άτυπο υπαρχηγό. Μετά και τα αναγνωστέα, ιδίως αυτά που θα προκύψουν από τα έγγραφα και τα βίντεο που βρέθηκαν στους σκληρούς δίσκους των χρυσαυγιτών, θα στοιχειοθετείται εμφανώς η σχέση και ευθύνη του ίδιου του Μιχαλολιάκου. Και επειδή το γνωρίζει αυτό, ακολουθεί την τακτική της omerta. Να μην αδειάζει, δηλαδή, ακόμα και τους πιο φανερούς δράστες, όπως τον Ρουπακιά, γιατί φοβάται ότι διαφορετικά θα μιλήσουν κι αυτοί εναντίον του. Είναι το κλασικό πρόβλημα της μαφίας: σιωπή για να μην αποκαλυφθεί η συνηγορία.

Σπλάχνα από τα σπλάχνα της Χ.Α.

Γι' αυτή την αλλαγή στρατηγικής και τη συνέχεια των επιθέσεων πιέζεται και από τις πολλές αποχωρήσεις στο κόμμα και την εμφάνιση κι άλλων νεοναζιστικών οργανώσεων που κάνουν επιθέσεις; Φοβάται ότι χάνει την πρωτοκαθεδρία; Η αντιτρομοκρατική αυτές τις μέρες συνέλαβε τη Combat 18 Hellas.

Αυτοί που βλέπουμε τώρα με το όνομα Combat 18, Ανένταχτοι Μαιάνδριοι Εθνικιστές (ΑΜΕ) κτλ, είναι σπλάχνα από τα σπλάχνα της Χρυσής Αυγής. Είμαι σίγουρος ότι υπάρχουν άνθρωποι και στις δύο πλευρές. Ουσιαστικά, είναι μια παλινδρόμηση αυτών των τμημάτων, στις τακτικές που ακολουθούσε η Χ.Α πριν τη δίκη της. Σε ποιο βαθμό είναι διατεταγμένες από την ηγεσία της Χ.Α. απομένει να αποδειχθεί, αλλά ξέρουμε ότι, για παράδειγμα, η Φαβέλα έγινε στόχος και του Combat 18 και των ΑΜΕ και η τελευταία επίθεση φέρει τη σφραγίδα της ίδιας της Χ.Α. Άρα, δεν είναι ξεχωριστά ή απολύτως διαχωρισμένα κομμάτια, είναι περισσότερο τμήματα που ακολουθούν την παλιά τακτική της Χ.Α.

Προκαλεί ενδιαφέρον ότι η ΝΔ δεν έχει προβεί σε κανένα σχολιασμό και καταδίκη των νεοναζιστικών επιθέσεων το τελευταίο διάστημα. Τελικά, φαίνεται ότι στάθηκε αδύνατο να συγκροτηθεί το αντιφασιστικό μέτωπο που συζητιόταν από τα κοινοβουλευτικά κόμματα. Γιατί, κατά τη γνώμη σας;

Νομίζω ότι το πολιτικό σύστημα δυσκολεύτηκε να αντιδράσει, γιατί η Χρυσή Αυγή πρόλαβε να λάβει μορφή πολιτικού κόμματος. Το σύνταγμά μας και ο νόμος προστατεύει ιδιαίτερα τα πολιτικά κόμματα, και καλά κάνει. Επομένως, ήταν δύσκολο τόσα χρόνια να παραπεμφθεί σε δίκη, όπως συνέβη το 2013, και αυτό χάρη στο παλλαϊκό ξεσηκωμό μετά τη δολοφονία Φύσσα. Η ΝΔ τότε υπερέβη εαυτή. Θυμίζω ότι 2 μήνες νωρίτερα της δολοφονίας διαπραγματευόταν μέσω του κ. Μπαλτάκου με τον Κασιδιάρη και τον Μιχαολιάκο κάποιου είδους συνεργασία, και στη Βουλή αυτή έγινε. Από την άλλη μεριά, υπάρχει και μια παράδοση της Δημοκρατικής Συμπαράταξης, του ΠΑΣΟΚ, που καλόβλεπε την ύπαρξη ενός ακροδεξιού κόμματος στα δεξιά της ΝΔ για να τις κόβει ψήφους. Αυτά είναι αμαρτήματα του πολιτικού συστήματος, που δεν τα έχουμε ξεπεράσει. Κι ακριβώς επειδή κανένα πολιτικό κόμμα, ούτε ο ΣΥΡΙΖΑ, δεν έχει στο σύνολό του αντιληφθεί περί τίνος πρόκειται, κυμαίνονται μεταξύ της αποδοχής ότι είναι ένα κόμμα που έχει στοιχεία εγκληματικής οργάνωσης μέσα του, και δεν καταλαβαίνουν ότι κόμμα και εγκληματική οργάνωση είναι το ίδιο πράγμα, γιατί η ηγεσία τους είναι κοινή. Βλέπουμε την ορθή τακτική μερικών υπουργών να μην απαντούν στις ερωτήσεις των χρυσαυγιτών, που στο 90% είναι ρατσιστικού και προβακατόρικου χαρακτήρα, αλλά αυτή δεν ακολουθείται από την πλειοψηφία των υπουργών του ΣΥΡΙΖΑ. Έτσι, όμως, δημιουργείται η αίσθηση πως πρόκειται για ένα ακόμα πολιτικό κόμμα, ενώ δεν είναι κανονικό κόμμα. Άλλωστε, η ίδια η Βουλή έχει αποφασίσει το χειμώνα του 2013 ότι δεν πρόκειται για κανονικό κόμμα, διακόπτοντας τη χρηματοδότησή της, καθώς τη χρησιμοποιεί για εγκληματικές ενέργειες.

Όχι πολιτικός διάλογος με εγκληματίες

Αντίστοιχα, αποτελεί μεγάλο ζήτημα και πώς αντιμετωπίζεται από τα ΜΜΕ. Είναι πολύ ανησυχητικό που, παρά τα εγκλήματα, οι δημοσκοπήσεις δίνουν σταθερά τη Χ.Α. μέσα στη Βουλή.

Το θετικό είναι ότι όλα τα πολιτικά κόμματα αρνούνται να μετέχουν σε τηλεοπτικές συζητήσεις με εκπροσώπους της Χ.Α., γιατί πράγματι δεν μπορείς να συζητάς για το αν ήταν καλό που ο Χίτλερ έκανε το Ολοκαύτωμα. Βεβαίως, έχουν δικαίωμα, εφόσον ακόμα είναι μέσα στη Βουλή, να έχουν ένα λόγο. Να λένε ό,τι θέλουν στη Βουλή, να αναφέρονται οι ανακοινώσεις τους, να έχουν τα δικά τους ΜΜΕ. Αλλά κανείς δεν είναι υποχρεωμένος να ανοίγει διάλογο μαζί τους και να τους εμφανίζει σαν πραγματικό κοινοβουλευτικό κόμμα. Όσον αφορά εμάς, τους δημοσιογράφους, τίθεται το ερώτημα αν παίρνουμε συνέντευξη από ένα χρυσαυγίτη. Εγώ θα έπαιρνα, αν ήταν διατεθειμένος να μου απαντήσει για τα εγκλήματα της οργάνωσης, αλλά η άποψή του για το μνημόνιο ή για την ΠΓΔΜ κτλ, δεν με ενδιαφέρει. Γιατί ξέρω πολύ καλά ότι πρόκειται για μια εγκληματική οργάνωση, που τη μορφή του

κόμματος την έχει για βιτρίνα.

Βλέποντας την ακροδεξιά να ανεβαίνει ευρύτερα στην Ευρώπη, ακόμα και σε χώρες που έχουν θέσει εκτός νόμου τα ναζιστικά κόμματα, ανοίγει ξανά το θέμα της αντιμετώπισης των ακροδεξιών μορφωμάτων. Αν πρέπει να υπάρξει θεσμική απαγόρευση, η θέση του κινήματος...

Εγώ δεν είμαι υπέρ της απαγόρευσης κομμάτων. Δεν υποστηρίζω την αλλαγή του συντάγματός μας σε αυτό, και δεν είμαι υπέρ της απαγόρευσης ούτε του ακροδεξιού λόγου. Με τη Χ.Α., όμως, έχουμε κάτι διαφορετικό. Δεν έχουμε απλά ακροδεξιό λόγο, αλλά εγκληματικές πράξεις και λόγο που προτρέπει σε τέτοιες. Εδώ, θα έπρεπε η έννομη τάξη να είναι αυστηρότερη. Αν η δίκη της Χ.Α. καταλήξει και στην καταδίκη της ηγεσίας της, αυτό δεν σημαίνει αυτόματα ότι θα απαλλαγεί η Ελλάδα από την ακροδεξιά. Το δείχνει, άλλωστε, και η ευρωπαϊκή εμπειρία, όπως είπατε. Μάλιστα, μετά την εκλογή Τραμπ, θα μπορούσαμε να πούμε ότι έχουμε και πλανητική γιγάντωση των ακροδεξιών ιδεών. Αλλά αυτό είναι κάτι άλλο, που πράγματι αντιμετωπίζεται με πολιτικούς όρους, με διάλογο, με ενημέρωση των πολιτών, μέσα από την πολιτική διαμάχη. Η δικαστική διαμάχη είναι για το έγκλημα. Η Ελλάδα μπορεί να έχει ένα μικρό ακροδεξιό κόμμα, το 7% είναι μικρό σε σχέση με τα ποσοστά των ευρωπαϊκών ακροδεξιών κομμάτων, αλλά έχουμε την πιο ακραία, εξτρεμιστική και δολοφονική περίπτωση κόμματος. Αυτό πρέπει να αντιμετωπιστεί.

Η ολιγωρία της πολιτείας ενίσχυσε τη δράση της Χ.Α.

Έχετε ερευνήσει το φαινόμενο της Χρυσής Αυγής επί δεκαετίες. Πώς βλέπετε να μετεξελίσσεται η δράση της μέσα στα χρόνια;

Το 1980 η οργάνωση ξεκίνησε σαν ένας κλειστός κύκλος ναζιστικής επιμόρφωσης, χωρίς δράση έξω από τα γραφεία τους. Από το 1987 αρχίζουν να δραστηριοποιούνται και εκτός γραφείων, και στις αρχές του 1990 επιδίδονται στην εντονότερη εγκληματική δράση. Τότε είχαμε έναν εθνικιστικό παροξυσμό στην Ελλάδα, σχετικά με το όνομα της Μακεδονίας και τα συλλαλητήρια. Τότε πρωτοεμφανίζεται δημόσια η Χρυσή Αυγή, τον Δεκέμβρη του 1992, στο συλλαλητήριο της Αθήνας, όπου μετά το πέρας του επιτέθηκε σε νέους αριστερούς, αντιεξουσιαστές κτλ. Από τότε αυτή η βίαιη δράση αρχίζει και κλιμακώνεται, αλλά δεν βρίσκει οργανωμένη αντίσταση από την πολιτεία.

Υπήρχε ένα ιδεολόγημα τότε που κυριαρχούσε στο πολιτικό σύστημα, ότι δεν χτυπάμε ιδέες δικαστικά —σωστό αυτό— αλλά μόνο πράξεις. Αυτή η άποψη, όμως, αδυνατούσε να δει ότι

υπάρχει μία οργάνωση που προβαίνει σε αυτές τις πράξεις, δεν τις έκαναν μεμονωμένα άτομα. Ενώ με τον τρόπο που δρούσε η πολιτεία τότε, ασκούσε δίωξη μόνο σε μεμονωμένα άτομα.

Χαρακτηριστική περίπτωση αυτή του Περίανδρου. Αποθραυσμένη η Χρυσή Αυγή από αυτή την κατάσταση, ανέβασε και το επίπεδο της βίας στη δράση της. Προσπαθούσε πραγματικά να κυριαρχήσει στα πεζοδρόμια, όπως η ίδια έλεγε.

Η κρίσιμη στιγμή είναι το 2010, όταν ο Μιχαλολιάκος μπαίνει στο δημοτικό συμβούλιο της Αθήνας. Τότε, η Χ.Α. είναι έτοιμη να οργανώσει το πρώτο μεγάλο πογκρόμ εναντίον μεταναστών πλέον, και το κάνει τον Μάιο του 2011. Μάλιστα, το έχει προαναγγείλει ο Παναγιώταρος, με αφορμή τη δολοφονία ενός Έλληνα. Πάλι δεν υπάρχει καμία αντίδραση της πολιτείας απέναντι στη Χ.Α., παρότι συλλαμβάνεται και καταδικάζεται ένα στέλεχος της.

Μετά κάνει το εκλογικό άλμα το 2012 και μπαίνει στη Βουλή, διότι καταφέρνει να πάρει τις ψήφους του ΛΑΟΣ, που χάνει τους υποστηρικτές του, λόγω της συμμετοχής του στην τρικομματική κυβέρνηση του Λουκά Παπαδήμου. Ο λάθος τρόπος που αντιμετωπίστηκε η Χ.Α., αφού μπήκε στη Βουλή, που περίμεναν όλα τα κόμματα ότι θα εξανθρωπιστεί και θα φορέσουν κουστουμάκια, όπως είχε πει η Αλέκα Παπαρήγα, άφησε ανοιχτό το δρόμο για περαιτέρω κλιμάκωση της βίαιης δράσης της, με αποτέλεσμα τη δολοφονία Φύσσα το 2013.

Πηγή: [Η εποχή](#)